

Akwaeke Emezi (suom Kaisa Kattelus): Rakas Senthuran

[AM/31 ADMIN](#)

Ọgbanjen matkassa – SARA SAVOLAINEN

”Tämä kirje on opettamista, jakamista, sillä minuus ei voi avartua ja levittäytyä ellei sillä ole tilaa, ellei sillä ole turvaa jonka minulle on antanut kirjailijuus.” (27)

Rakas Senthuran: mustan hengen muistelmat on Akwaeke Emezin kirjemuotoinen omaelämäkerrallinen teos. Kirjeet Emezi on enimmäkseen osoittanut läheisilleen, mutta löytyy kirjasta kirjeet niin Jeesukselle kuin Toni Morrisonillekin. Kirjeet on otsikoitu niiden käsittelemien aiheiden mukaan ja niitä onkin laajasti: Emezi käsittelee kirjassaan niin identiteettiä ja ọgbanjena olemista, kirjoittamista, kirjailijana olemista ja kirjallisuutta, ihmissuhteita, rakkautta, kuolemaa kuin mielenterveysongelmiakin. *Rakas Senthuran* on hyvin omanlaisensa omaelämäkerta, mutta niin on Emezikin hyvin omanlaisensa ihminen.

Kirjan punainen lanka on Emezin identifioituminen oḡbanjeksi, jotka ovat igbohenkiä. Oḡbanjet on perinteisesti nähty pahansuopina kujeilijoina, jonain toisena. Emezille oḡbanjeksi identifioituminen on kuitenkin ylpeyden aihe ja *Rakas Senthuran* tämän identiteetin häpeilemätöntä haltuun ottamista ja muille näyttämistä. Emezi on trans ei-binäärinen ja kertoo kirjassaan, kuinka elämässä on tärkeää pyrkiä kohti oman näköistä olemista. Hän kuvailee, kuinka matka oman itsensä ytimeen ei ole helppoa, mutta välttämätöntä, jotta eläminen olisi mahdollista:

”Muiden pelko oli melkein tarttuvaa, mutta toisaalta minä olin se joka joutui elämään tässä ruumiissa, minä olin se joka kärsi. Rintojen pienennys oli yksinkertaisesti välttämätön toimenpide, joka vähensi haluani kuolla, teki elämisestä hieman helpompaa.” (19)

Emezille kehonmuokkaus on ollut yksi tapa saada ulkoinen olemus vastaamaan olentoa, joka hän todella on. Ja vaikka rohkeudella oma itsensä on hintansa, ei Emezi näe muutakaan tapaa olla tässä maailmassa:

”On ollut raskasta rakentaa oma itseni uudelleen joka kerta, kun olen oppinut lisää siitä kuka tai mikä olen – astua askelet ja maksaa hinta, joita sellainen rakentaminen vaatii. Joskus tuo hinta on kalvanut sydäntäni, esimerkiksi silloin kun en enää ole mahtunut läheisteni maailmankatsomuksen sisään. Toisinaan maksaja on ruumis ja hintana ovat jäljet ja muutokset siinä.” (26)

Emezi kuvaa kirjeissä avoimesti mielenterveysongelmiaan ja kohtaamiaan vaikeuksia. Kirjeet voi nähdä eräänlaisena kahleista irti päästämisenä. Emezi näyttää, että tässä hän on ja tällaista hänen elämänsä on. Emezillä elämä on ollut myös yhtä tanssia kuoleman kanssa: ”Kuoleman ajatus on aina tyyntynyt pääni sisäistä nälkäistä vyöryä.” (37)

Kirjassa käsitellään laajasti myös kirjoittamista ja kirjailijana olemista. Erityisen virkistävästi Emezi käsittelee mustan kirjailijan paikkaa kirjallisuusinstituutiossa: ”Me kaikki tiedämme sen jutun, että mustien taiteilijoiden kuuluu olla kiitollisia ja nöyriä, mutta kun aloin untuvikkokirjailijana liikkua kirjallisissa piireissä, törmäsin lisäksi kokonaiseen kulttuurin, josta en ollut tiennyt mitään.” (74–75) Emezi kirjoittaa, kuinka mustalta nigerialaiselta kirjailijalta odotetaan tietynlaista tyyliä kirjoittaa ja tietynlaista tapaa olla. Hän itse tahtoo irrottautua näistä odotuksista, sillä ne eivät ole hänen tapojaan. Toisaalta Emezi ei osaakaan istua näihin ennakkoluuloihin, sillä hän osaa vain olla oma itsensä. Mutta Emezi onkin menestynyt omalla tavallaan kirjoittaa, ja tämä herättääkin hänessä toiveikkuutta myös muita mustia kirjailijoita kohtaan:

”Se herättää varovaisen toivon, että myös ei-valkoisille kokeileville kirjailijoille on tilaa, että saamme nähdä yhä enemmän omia kirjojamme, jotka todistavat että voimme kertoa kaikenlaisia tarinoita ja kirjoittaa vaikka millaisia ajatuksia. Meidän ei tarvitse niellä työtämme eikä pelätä, että se on liian poikkeavaa menestyäkseen, meidän ei tarvitse pelätä että kuulostamme teennäisiltä tai että emme vedä vertoja valkoisille miehille, sillä tosiasia ei ole olemassa kaanonia, johon emme voisi kajota.” (56–57)

Länsimainen valkoinen kaanon ja kirjallisuusinsituutio saa Emeziltä enemmänkin arvostelua: ”Vasta paljon myöhemmin sain selville, että on olemassa kaanon, jota minun oletettiin suosivan etenkin jos halusin pitää itseäni kirjailijana, että kuolleiden valkoisten miesten tuotanto on eräänlaista valuutaa.” (51) Menestyneillä teoksillaan Emezi onkin osoittanut, että kirjallisuusinstituutiosta on tilaa hänen tyylilleen. Emezin lyyristä kieltä on erinomaisesti kääntänyt Kaisa Kattelus. Akwaeke Emezi on nigerialainen kirjailija, joka on kirjoittanut palkitut *Makeaa vettä* ja *Vivek Ojin kuolema*. Sen lisäksi häneltä on julkaistu nuorten kirjat *Pet* ja *Bitter* sekä runokokoelma *Content Warning: Everything*. Lisäksi syksyllä julkaistaan suomeksi hänen uusin romaaninsa *Hölmö rakkaus*.

Akwaeke Emezi: *Rakas Senthuran. Mustan hengen muistelmat* (DEAR SENTHURAN)
Suom. Kaisa Kattelus. Kosmos 2023, 240 s.